

Text Mladá prozaická generácia šesťdesiatych rokov a jej model sveta sa mi dostal do rúk pri príprave výberu z diela Dušana Kužela pre edíciu Zlatý fond slovenskej literatúry vo vydavateľstve Slovenský Tatran. V rukopisnej pozostalosti ho zachovala autorka manželka Olga Kuželová. Napísaný bol ako graduačná práca v prvej polovici sedemdesiatych rokov. Svedčí o tom literatúra uvedená pod textom a tiež bezprostredný pohľad autora na tvorbu jeho generačných spoludebutantov. Text má všetky náležitosti vedeckej štúdie (členenie na kapitoly, formulovanie, explikovanie, sumarizovanie problému), rovnako však vyniká osobne angažovaným čitateľským pohľadom do tvorivej dielne autorov troch kníh zo šesťdesiatych rokov (J. Johánides: Súkromie, V. Šikula: S Rozarkou, R. Sloboda: Narcis). Kuželov pohľad vonkoncom nie je tendenčný a aj s časovým odstupom prekvapuje presným posúdením estetickéj a literárnohistorickéj pozície autorov generácie šesťdesiatych rokov v kontexte literatúry druhej polovice 20. storočia. S týmto odporúčaním ho ponúkame aj čitateľom časopisu Slovenská literatúra.

Zora Prušková

Mladá prozaická generácia šesťdesiatych rokov a jej model sveta

DUŠAN KUŽEL

Každé literárne obdobie musí povedať svoj príspevok ku vzťahu literatúry a životnej reality. Literárna minulosť nám poskytuje pestrú paletu názorov, od úplného stotožnenia sa literatúry s potrebami každodennej praxe, až po zdôrazňovanie absolútnej autonómnosti a svojbytnosti literárneho organizmu. Pravdaže, naša slovenská literárna minulosť je bohatá skôr na ten druhý extrém. Nerozvinutosť spoločenského a národného života spôsobila, že literatúra musela často slúžiť potrebám dňa a suplovať úlohy, ktoré by za normálnych okolností pripadli publicistike, žurnalistike alebo politickým organizáciám. Príveľké zdôrazňovanie výchovnej, agitačnej alebo náučnej funkcie literatúry narušovalo proporcionalitu zložiek literárneho diela a oslabovalo v ňom funkciu najpodstatnejšiu – estetickú. Dlhو trvalo, kým si mohla slovenská literatúra dovoliť byť predovšetkým literatúrou.

A predsa niet pochybností, že literatúra určitým spôsobom súvisí so životnou realitou, vychádza z nej a svojím pôsobením k nej aj späť smeruje. Ide len o to, aby sme správne vymedzili podstatu a možnosti tohto pôsobenia.

Prečo vlastne vznikla literatúra?